

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 27 вересня 2017 № 19-2

м. Київ

Про результати аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства „Одеський припортовий завод” щодо забезпечення надходжень до державного бюджету

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України „Про Рахункову палату” розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства „Одеський припортовий завод” щодо забезпечення надходжень до державного бюджету.

За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Інформація з обмеженим доступом.

Управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства „Одеський припортовий завод”, протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року здійснювалось Фондом державного майна України в умовах негативної кон’юнктури ринку, за наявності застарілих боргів товариства, сформованих у попередніх роках, унаслідок чого його економічний стан погіршився. На сьогодні товариство фактично наблизилося до стану банкрутства. За таких умов реалізація прийнятого Урядом рішення щодо продажу державного пакета акції АТ „ОПЗ” потребує виваженого підходу.

Показники фінансово-господарської діяльності АТ „ОПЗ” за останні роки погіршилися. Експорт українського аміаку в 2015 році майже повністю складався з продукції, виготовленої АТ „ОПЗ”, але у зв’язку з падінням світових цін на аміак і підвищенням цін на природний газ частка в експорті цього виробника суттєво зменшилася (із 89,5 відс. у 2015 році до 73,4 відс. у 2016 році). Тенденція до послаблення позицій позначилася також і на ринку експорту карбаміду, де частка товариства в загальнодержавному експорті скоротилась із 40,8 до 36,6 відс. відповідно. Як наслідок, дохід від реалізації готової продукції у 2016 році порівняно з 2015 роком зменшився на 53,3 відсотка.

Разом з тим кредиторська заборгованість зросла на 55,4 відс. і станом на 31.12.2016 перевищувала чистий дохід від реалізації продукції товариства за 2016 рік більш як на 40 відс., а неефективні управлінські рішення органів управління щодо її погашення призвели до зростання поточних зобов’язань перед

кредиторами за рахунок курсових різниць на Інформація з обмеженим доступом і додаткових нарахувань у вигляді штрафів, компенсаційних виплат і пені Інформація з обмеженим доступом Інформація з обмеженим доступом **ріст яких за 2,5 роки досяг 68,0 відсотка.**

Як наслідок, збитки АТ „ОПЗ” станом на 31.12.2016 порівняно з 2014 роком збільшилися в **14 разів.**

1.1. За відсутності затвердженого стратегічного плану розвитку, недосконалості чинного законодавства Фонд державного майна України неповною мірою забезпечив реалізацію корпоративних прав держави як акціонера АТ „ОПЗ” через правління, наглядову раду та ревізійну комісію.

✓ Динаміка більшості фінансово-економічних показників АТ „ОПЗ” вказує на стрімке погіршення фінансового стану товариства, що станом на **01.07.2017** досяг критичного рівня. Провадження виробничої діяльності за таких умов втрачає економічний сенс і без комплексного вирішення боргових і цінових проблем лише поглиблює кризовий стан товариства.

Зокрема, порівняно з 2015 роком коефіцієнт рентабельності продукції за підсумками роботи в 2016 році знизився у два рази, а коефіцієнти рентабельності активів та власного капіталу – в 4 рази.

✓

Інформація з обмеженим доступом

✓ **Зволікання з вирішенням проблеми кредиторської заборгованості, посилило ризики фінансової нестабільності товариства,** що призвело до зростання поточних зобов'язань перед контрагентами за рахунок курсових різниць Інформація з обмеженим доступом а також додаткових нарахувань у вигляді штрафів, компенсаційних виплат і пені (3 908,8 млн грн), що суттєво позначилося на фінансових результатах товариства. Зокрема, за результатами фінансово-господарської діяльності у 2015 році АТ „ОПЗ” отримало валовий прибуток 1 483,9 млн гривень. Водночас через курсові різниці за кредиторською заборгованістю, що були включені до складу витрат, збиток становив 1 171,7 млн грн, а визнані штрафні санкції Інформація з обмеженим доступом за судовими рішеннями щодо цього боргу – майже 55 відс. збитку, отриманого АТ „ОПЗ” у 2016 році.

✓ Невчасне подання заяви про повернення надміру сплаченого до державного бюджету податку на прибуток призвело до втрати АТ „ОПЗ” 355 млн грн, оскільки закінчився термін позовної давності.

✓ До органів ДФС не надано скоригованої фінансової звітності за формою № 2 „Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за рік, що закінчився 31 грудня 2015 року”. Як наслідок, не забезпечено коректного відображення її показників, які є базою для нарахування частини чистого

прибутку в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів.

2. Нормативно-правова база, що регулює питання господарської діяльності господарських товариств, у статутному капіталі яких є частка держави, та діяльності органів державної влади, які реалізують державну політику у сфері управління державним майном, була недосконалою, що сприяло вільному застосуванню норм нормативно-правових актів при нарахуванні надходжень до державного бюджету.

Зміст Закону України „Про управління об’єктами державної власності” має правові неузгодженості та потребує правового врегулювання, зокрема щодо узгодження абзаців восьмого та сьомого частини п’ятої статті 11 цього Закону та щодо застосування терміна „органи доходів і зборів”.

Відсутній механізм нарахування частини чистого прибутку в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів господарськими товариствами, у разі невчасного прийняття ними рішення щодо сплати дивідендів на державну частку. Як наслідок, АТ „ОПЗ” не подавало до органів ДФС розрахунку сплаченого у 2016 році платежу до державного бюджету.

Потребують правового врегулювання питання затвердження стратегічних та інвестиційних планів суб’єктів господарювання, що перебувають в процесі приватизації, і контролю за їх виконанням, оскільки положеннями законів України „Про акціонерні товариства” та „Про приватизацію державного майна” ці питання не регламентуються, а положеннями підзаконних актів ці документи вимагаються при погодженні та затвердженні фінансових планів суб’єктів господарювання.

3. Розрізненість і недосконалість законодавчих норм, які повинні врегульовувати процес управління належними державі корпоративними правами, негативно впливають на координацію роботи і взаємодію між Кабінетом Міністрів України, Фондом державного майна України, Мінфіном та Мінекономрозвитку. Як наслідок, за відсутності узгоджених управлінських дій ухвалювались неефективні управлінські рішення щодо стратегії управління корпоративними правами держави.

Крім того, Мінекономрозвитку не забезпечено якісного та своєчасного виконання покладених на нього повноважень щодо утворення комісії при комітеті з призначення керівника особливо важливого для економіки підприємства. Зазначене призвело до:

– недотримання вимог чинного законодавства в частині призначення голови правління АТ „ОПЗ” і укладення з ним контракту, який би визначав умови, показники діяльності та відповідальність. У результаті тимчасово виконуючий обов’язки голови правління – директора товариства Інформація з обмеженим доступом З 29.12.2016 до цього часу перебуває на займаній посаді, незважаючи на відсутність розпорядження Кабінету Міністрів України про його погодження та встановлений чинним законодавством термін, що вже завершився;

– порушення вимог Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансових планів державних підприємств, акціонерних, холдингових компаній та інших суб’єктів господарювання, у статутному фонді яких більше

50 відс. акцій (часток, паїв) належать державі, та їх дочірніх підприємств, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 21.06.2005 № 173, Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205, і Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2000 № 950, щодо складання, погодження та затвердження фінансового плану товариства. У результаті фінансові плани АТ „ОПЗ” на 2015 і 2017 роки затверджено несвоєчасно. Крім того, відсутність затвердженого фінансового плану АТ „ОПЗ” на 2016 рік не відповідає вимогам статті 89 Господарського кодексу України та спричинила відсутність своєчасних заходів, спрямованих на державну підтримку діяльності товариства як суб'єкта господарювання державного сектору економіки, що призвело до збільшення сум кредиторської заборгованості товариства перед НАК „Нафтогаз України” і подальшої зупинки його виробничих потужностей.

Так, протягом дії постанови Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 658 „Про внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (відносини у перехідний період)”, спрямованої на забезпечення АТ „ОПЗ” основною сировиною, вартість природного газу, який поставлявся НАК „Нафтогаз України”, щомісяця збільшувалася, що призвело до гострого дефіциту обігових коштів і росту кредиторської заборгованості.

При цьому реструктуризація боргу, погоджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1018-р „Про погодження реструктуризації боргу Публічного акціонерного товариства „Одеський припортовий завод” перед Публічним акціонерним товариством „Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України”, так і не відбулася, а наміри Уряду залишилися нереалізованими.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства „Одеський припортовий завод” щодо забезпечення надходжень до державного бюджету затвердити.

2. Про результати аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства „Одеський припортовий завод” щодо забезпечення надходжень до державного бюджету, поінформувати Верховну Раду України і рекомендувати з метою врегулювання питань корпоративного управління юридичних осіб, акціонером (засновником, учасником) яких є держава, розглянути проект Закону України від 10.05.2017 № 6428 „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління юридичних осіб, акціонером (засновником, учасником) яких є держава” і прийняти рішення із зазначених у ньому питань.

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства „Одеський припортовий

завод” щодо забезпечення надходжень до державного бюджету, надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати:

– з метою упорядкування координації роботи та взаємодії між Кабінетом Міністрів України, Фондом державного майна України, Мінфіном і Мінекономрозвитку та іншими органами державної влади доручити розробити проект системного законодавчого акта щодо цілісного регулювання всього процесу управління належними державі корпоративними правами;

– доручити Мінекономрозвитку, Мінфіну та Фонду державного майна України підготувати пропозиції щодо покращення показників фінансово-господарської діяльності ПАТ „Одеський припортовий завод”;

– зобов’язати Мінекономрозвитку та Мінфін розробити та затвердити форму розрахунку частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету господарськими товариствами, у разі неприйняття ними рішення про сплату дивідендів.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Фонду державного майна України і рекомендувати забезпечити:

– дієву взаємодію з органами державної влади щодо дотримання вимог нормативно-правових актів у частині укладання контракту з керівником АТ „ОПЗ” та своєчасного погодження (затвердження) фінансових планів товариства;

– дотримання вимог Закону України „Про управління об’єктами державної власності” у частині обрання наглядової ради АТ „ОПЗ”;

– вжиття заходів щодо посилення контролю за справами до державного бюджету дивідендів та/або частини чистого прибутку в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати АТ „Одеський припортовий завод” і рекомендувати:

– підготувати заходи щодо усунення порушень, виявлених аудитом;

– забезпечити неухильне дотримання положень статті 75 Господарського кодексу України щодо підготовки фінансових планів та виконання затверджених ними показників.

– поінформувати Рахункову палату про вжиті заходи і стан їх виконання в місячний термін.

6. Оприлюднити рішення на офіційному веб-сайті Рахункової палати, крім інформації з обмеженим доступом.

7. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Невідомого В.І.

Т. в. п. Голови Рахункової палати

О. С. Яременко